

OLIV TA'LIM BOSHQARUVIDA IJTIMOIV PSIXOLOGIYA FANINI O'RGANISH KO'NIKMALARI

Andijon davlat pedagogika instituti
Pedagogika va psixologiya kafedrası o'qituvchisi
Shukurova Iminur Bahtiyorjon qizi
Andijon davlat pedagogika instituti
Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va xuquq ta'limi
yo'nalishi talabasi Karimova Muhlisa Azizbek qizi

Аннотация: Олић та'лим муассасаларини бoшқариш, олић та'лим муассасаларнинг ривожланишига муһим та'сир ко'рсатади. Бироқ, һозирги кунда олић та'лим муассасаларни бoшқариш гumanитар фанлардан ко'ра тизимга ко'проқ аһамият беради. Шу боис, ијтимоив психолоғияни олић та'лим муассасаларни бoшқаришга интeгратсиялаш ва шахслар ва гуруһларнинг ијтимоив психолоғиясини таһлил қилиш, бoшқарувда суб'ектив фикрлаш ва психолоғик фаолиятни о'злаштiriш ва Хитой олић та'лим муассасаларини бoшқариш самарадорлиғини ошириш учун, бoшқарувга гumanистик омилларни қо'шиш јуда муһимдир. Ушбу мақола та'лим муассасаларни бoшқаришда ијтимоив психолоғиянинг ролин о'рганиш ва амалий қо'ллаш имкониятларини о'рганиш учун олић та'лим муассасаларни бoшқаришдаги муаммолар ва тushunmovчиликларни таһлил қилиш учун ијтимоив психолоғия мазмунидан фойдаланишга һаракат қилади. Олић та'лим муассасаларни бoшқаришда ијтимоив психолоғия.

Калит со'злар: Ијтимоив психолоғия; Вазиятни таһлил қилиш.

Аннотация: Аннотация: Менеджмент высших учебных заведений оказывает существенное влияние на развитие высших учебных заведений. Однако в настоящее время руководство вузов придает большее значение системе, чем гуманитарным наукам. Поэтому интегрировать социальную психологию в управление высшими учебными заведениями и анализировать социальную психологию отдельных лиц и групп, овладеть субъективным мышлением и психологической деятельностью в управлении, а также повышать эффективность управления китайских высших учебных заведений, добавлять гуманистические факторы. для управления очень важно. В данной статье предпринята попытка использовать содержание социальной психологии для анализа проблем и недоразумений в управлении высшими учебными заведениями с целью изучения роли социальной психологии в управлении образовательными учреждениями и изучения возможностей практического применения. Социальная психология в управлении высшим учебным заведением.

Ключевые слова: Социальная психология; Анализ ситуации.

Abstract: Management of higher education institutions has a significant impact on the development of higher education institutions. However, nowadays, management of higher education institutions gives more importance to the system than to the humanities. Therefore, to integrate social psychology into the management of higher education institutions and to analyze the social psychology of individuals and groups, to master subjective thinking and psychological activity in management, and to improve the management efficiency of Chinese higher education institutions, to add humanistic factors to management very important. This article attempts to use the content of social psychology to analyze the problems and misunderstandings in the management of higher education institutions in order to study the role of social psychology in the management of educational institutions and explore the possibilities of practical application. Social psychology in management of higher education institutions.

Key words: Social psychology; Analysis of the situation.

Oliy ta'lim boshqaruvi, ta'lim va o'qitishni o'z ichiga olmaydi, lekin talabalarning psixologik faolligining ta'sirini hisobga olish kerak. Oliy ta'lim muassasalari boshqaruviga psixologik faoliyat katta ta'sir ko'rsatadi, shuning uchun menejment jamoasi boshqaruvga ijtimoiy psixologiya nazariyalari va mazmunini qo'shishi, gumanistik va psixologik omillarni to'liq hisobga olishi kerak [1]. Jamiyatda hamon turli shaxslararo munosabatlar, raqobat va hamkorlik mavjud bo'lib, ularni kichik miqyosli jamiyat deb aytish mumkin. Ijtimoiy psixologiya odamlar o'rtasidagi psixologik faoliyat va ular bilan bog'liq xususiyatlarni o'rganadi. Oliy ta'lim muassasalarining ichki muhitida ijtimoiy psixologiyaning tadqiqot mazmuni hali ham qo'llaniladi. Oliy ta'lim muassasalarining ichki shakli ijtimoiy psixologiyani oliy ta'lim muassasalarida tadqiq qilish va qo'llash asosi bo'lgan ijtimoiy shaklga o'xshaydi.

Ijtimoiy psixologiyaning ma'nosi

Ijtimoiy psixologiya - bu ma'lum bir bosqichda yoki hodisa jarayonida shaxslar yoki guruhlarining fikrlash o'zgarishlari va psixologik o'zgarishlarini o'rganadigan va o'zgaruvchan qoidalardan mos keladigan xatti-harakatlarni aniqlaydigan fan. Xulq-atvorni o'rganishdan psixologiyagacha, so'ngra u psixologiyadan mumkin bo'lgan xatti-harakatlar haqida xulosa chiqaradi. Tadqiqotchilar guruhning xulq-atvori va psixologiyasi o'rtasidagi bog'liqlikni tushuna olsalar, ular birlashma doirasidagi shaxslar yoki guruhlarining xatti-harakati va holatiga qandaydir oddiy vositalar orqali aralashishlari mumkin, amaliy rol o'ynash uchun. Xuddi shunday, agar tadqiqot ob'ekti sifatida zamonaviy oliy ta'lim muassasasi o'quvchilari olinadigan bo'lsa, tadqiqot ularning shaxslararo muloqoti, guruh muloqoti va turli faoliyat turlarida tilni rivojlantirishdan boshlanadi va ularning fikrlash va mantiqiy odatlarini o'rganish, ijtimoiy psixologiyani oliy ta'lim muassasalarini boshqarishda qo'llash va tadqiq

qilishdir. Jamoatchilikning umidida o'qituvchilar fidoyi bo'lishlari, o'qituvchilar bosimini deyarli shakllantiradigan ta'lim ishini sevishlari kerak. Bunday ijtimoiy muhitda o'qituvchilar o'z talablariga qattiqroq, o'z-o'zini hurmat qilish nihoyatda kuchli bo'ladi. Shuning uchun, agar o'qitish natijalari kutilgan natijalarga erishmasa, ularning o'zini o'zi qadrlashi mos keladigan psixologik pastlikdan puchga chiqadi; Yetarli mehnat va kuch to'lagandan keyin ijtimoiy tan olinmasa, o'qituvchilar psixologik bo'shliqdan aziyat chekadi, ularning kasbiy ustunlik va fidoyilik hissi pasayadi va yakuniy natija mehnatga ishtiyoqni yo'qotadi. Ishga ishtiyoq yo'qoladi va ishtiyoq yuqori emas, bu esa o'quv topshiriqlarini bajarishga ta'sir qiladi, shuning uchun u ayovsiz doirani shakllantiradi.

Talabalarning psixologik moslashish qobiliyati zaifdir. Talabalar oliy ta'lim muassasalarini boshqarishning yana bir muhim ishtirokchisidir. Davlatning tegishli siyosati ta'sirida zamonaviy oliy ta'lim o'quvchilarining aksariyati yagona farzanddir. Ular bolalikdan yuqori va iliq oilaviy muhitda yashashadi. Ular har doim har xil narsalar tomonidan yaxshi ko'rilgan va himoyalangan va muvaffaqiyatsizlikka duchor bo'lish imkoniyati kam. Zaif va sezgir psixologiya, ishonchsizlik, noto'g'ri mulohazalar va kognitiv qobiliyat ularni muvaffaqiyatsizliklarga ko'proq himoyasiz qiladi. O'qituvchilar tomonidan hafsalasi pir bo'lgan yoki tanqid qilinganida, ular o'zlarining his-tuyg'ularini nazorat qilishni yo'qotishlari va keyingi qiyinchiliklardan voz kechishlari mumkin. Bundan tashqari, ular nafaqat moslashuvchanlik va innovatsiya qobiliyatining yetishmasligi, balki o'z fikrlari va fikrlarini ifoda etishni yoqtirmaydilar, bu ularning his-tuyg'ularidan xalos bo'lishni qiyinlashtiradi va uzoq vaqt orqada qolgandan keyin osongina qulab tushadi. Maktab guruh tashkiloti bo'lib, o'quvchilar guruhga qo'shilishlari va rahbariyat bilan hamkorlik qilishlari kerak. Ammo, agar talabalarning shaxsiy shaxsiyati yoki psixologik muammolari ularni guruhga qo'shilishga va maktabning turli o'quv boshqaruvi ishlari bilan hamkorlik qila olmasligiga to'sqinlik qilsa, oliy ta'lim muassasalarini boshqarishga to'sqinlik qiladi. [3] Bunday hodisa keng tarqalgan bo'lib, oliy o'quv yurtlarini boshqarishda ham e'tibor qaratish lozim bo'lgan muhim masaladir.

Maktabning ichki tashkiliy tuzilmasida ziddiyatlar mavjud. oliy ta'lim muassasalarining ichki tashkiloti oliy ta'lim muassasalari boshqaruvi uchun birdek muhim. Tegishli talablarga ko'ra, oliy ta'lim muassasalari tashkilotlari demokratik tashkilotlar bo'lishi va demokratik tamoyillarga amal qilishi kerak. Ammo, aslida, demokratik tamoyillar ko'p hollarda amalga oshirilmagan, aksariyat demokratik yig'ilishlar va tizimlar faqat bir shakldir, demokratik huquq va manfaatlardan foydalanilishi lozim. Amalga oshirish jarayonida katta chegirmaga ega. Bundan tashqari, tashkiliy tuzilmada ba'zi ziddiyatlar mavjud. Institutsional nuqtai nazardan, ba'zi tashkiliy bo'linmalar bir-biriga mos keladigan ish hajmiga ega va ko'p bo'limli qo'shma boshqaruv bo'limlar o'rtasida mas'uliyatdan qochish uchun shart-sharoitlarni

ta'minlaydi. Amaliy muammolar yuzaga kelganda, o'zaro yondoshuvlar aslida boshqaruv sohasida bo'shliqlarni keltirib chiqaradi, natijada hech kim javobgarlikni o'z zimmasiga olishni istamaydigan vaziyatga olib keladi. Xodimlar nuqtai nazaridan, boshqaruv va amaldagi ijrochi o'rtasidagi aloqa shakli bosim turiga ko'proq o'xshaydi. Ijroiya bo'limi aloqada judaa ko'p ish bosimini his qiladi, lekin bu haqiqiy ish uchun foydali bo'lmasligi mumkin.

Oliy ta'lim muassasalarini boshqarishda ijtimoiy psixologiyaning roli Ijtimoiy psixologiyaning universitet boshqaruvida qo'llanilishini ham yuqoridagi muammolar nuqtai nazaridan tavsiflash mumkin.

O'qituvchilarning psixologik bo'shlig'i, bu esa mehnatga ishtiyoqning pasayishi bilan birga keladi. Bundan tashqari, o'qituvchilarning maoshi umidlarga javob bermasligi, psixologik tafovut va ish haqining noroziligi, ularga turli darajadagi ta'sir ko'rsatishi, sust psixologiyaning paydo bo'lishiga olib keladi. Ana shu omillarni hisobga olgan holda, imkon qadar o'qituvchilarning psixologik va moddiy ehtiyoqlarini qondirish, o'qituvchilarning ishtiyoqini rag'batlantirishga e'tibor qaratish lozim. Misol uchun, ba'zi o'qituvchilar uchun ularning o'qitish qobiliyatini oshirish uchun ko'proq o'rganish imkoniyatlari taqdim etilishi mumkin; yoshi katta o'qituvchilarning ish yukini oqilona taqsimlash va alohida e'tibor berish kerak. O'qituvchilarning maktab boshqaruvi, ta'lim va o'qitish bo'yicha fikr va takliflariga to'liq e'tibor qaratish va ularning o'qitishdagi e'tirofini oshirish zarur. maktab boshqaruvi.

Talabalarining psixologik sifatini oshirish va keyin ularning o'qishga bo'lgan ishtiyoqini rag'batlantirish Talabalar oliy ta'lim muassasalariga kirganlarida imtihonga yo'naltirilgan ta'lim tizimidan ajralib chiqadilar. Oliy ta'lim muassasalarida talabalar ko'proq o'zini-o'zi taqdim etish platformalariga va o'zini rivojlantirish uchun ko'proq imkoniyatlarga ega. Shuhratparast yoshlar ushbu platformalarda natija va qiymatga erishmoqchi. Biroq, yuqorida aytib o'tilgan talabalarining chidamlilik qobiliyati va psixologik moslashish qobiliyati muammolari tufayli, juda ko'p o'quvchilar kutilgan natijalarga erisha olmasligi, salbiy his-tuyg'ularga va psixologiyani yo'qotishiga olib kelishi mumkin. O'qitishni boshqarishda talabalarga yordam berish muhimdir salbiy his-tuyg'ularni tahlil qilish va ozod qilish. Talabalarining salbiy his-tuyg'ularini keltirib chiqaradigan sabablarga ko'ra, muammolarni hal qilish uchun tegishli dori-darmonlarni qabul qilish kerak. Masalan, biz talabalarga munosib e'tirof va rag'batlantirishni berishimiz va talabalarga ko'proq imkoniyatlarni taqdim etishimiz kerak va tez orada. Talabalarga e'tibor berish va o'quvchilarni tushunish o'qituvchilar uchun ijtimoiy psixologiyadan emotsional aralashuvdan foydalanish uchun asosdir. Bu o'qituvchilarning-o'quvchilarning psixologik holatini to'g'rilash va ularni jamoaviy mehnat bilan hamkorlik qilishga tayyor bo'lishi uchun talabalar boshqaruvinin samarali ishlashi uchun muhim kafolatdir.

Barkamol maktab tashkiliy muhitini yaratish Ijtimoiy psixologiya nuqtai nazaridan maktabning tashkiliy tuzilmasidagi ziddiyat talab qiladi. muayyan muammolarning o'ziga xos tahlili. Aloqa boshqaruv rahbarlari va rahbarlar o'rtasidagi ziddiyatlarni, shuningdek, har bir bo'limning mas'uliyat sohalaridagi nizolarni hal qilishda asosiy va muhim ahamiyatga ega. Muloqot orqali boshqa ishlarga mas'ul bo'lgan xodimlar turli bo'limlarning ishini tushunishlari kerak, shu bilan birga bo'lim xodimlaridan o'z ishlarini yaxshi bajarishlarini talab qilishlari kerak, buning natijasida turli bo'limlar xodimlarining ishiga nisbatan o'ziga xoslik hissini oshirish va psixologik nomutanosiblikni bartaraf etish va maqsad - hamkorlikni yaxshilash. Muloqot jarayonida men mas'uliyatni taqsimlashdagi beparvolik va bo'shliqlarni aniqlay olaman va bo'limlar o'rtasidagi mas'uliyat ziddiyatlarini bosqichma-bosqich hal qilish uchun o'z vaqtida bartaraf etish choralari ko'ra olaman. Bundan tashqari, boshqaruv bo'limi va bo'ysunuvchilar o'rtasidagi aloqa ularning psixologik holatini tushunishga yordam beradi. Psixologik holat va talablarning o'zgarishiga ko'ra, ish samaradorligini oshirish uchun ishni oqilona va ilmiy asosda tashkil etish mumkin. Bo'lim ichidagi xodimlar samimiy hamkorlik qilishlari kerak. Har kim o'z fikrini bildirish huquqiga ega bo'lishi kerak, lekin impuls psixologiyasidan qochishi va bo'lim ichidagi uyg'unlikni saqlashi kerak. Shu sababli, bir-birlari o'rtasidagi ishonchni mustahkamlash va bo'limlarning hamjihatligini shakllantirish uchun faol muloqot zarur.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, hozirgi maktab boshqaruvida mavjud bo'lgan tushunmovchilik shundan iboratki, menejerlar boshqaruv ob'ektlarining psixologik holatini yetarli darajada bilmaydilar va ularning psixologik o'zgarishlariga yetarlicha e'tibor bermaydilar. Shundan kelib chiqqan holda, tegishli boshqaruv bo'limlari xodimlari ijtimoiy psixologiya nazariyalaridan foydalanishni o'rganishlari, muammolarni psixologik xususiyatlar nuqtai nazaridan hal qilishga harakat qilishlari va manfaatdor ishtirokchilarning hissiy o'zgarishlariga e'tibor berishlari, boshqaruv ishining samaradorligini oshirishlari kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rima-Mariya Raxal, Syuzan Fidler. Ko'zni kuzatish orqali ijtimoiy psixologiyada kognitiv va affektiv mexanizmlarni tushunish [J] Eksperimental ijtimoiy psixologiya jurnali, 2019, 85.
2. Lisciandra Chiara. Xulq-atvor iqtisodiyotida psixologiyaning o'rni: ijtimoiy imtiyozlar ishi [J]. Fan tarixi va falsafasini o'rganish, 2018 yil, 72.
3. Oishi Shigehiro, Koo Minkyung, Buttrick Nicholas R. Yuqori ijtimoiy harakatchanlikning sotsioekologik psixologiyasi. [J]. Amerikalik psixolog, 2019.
4. Crowe Marie, Inder Mari, Svarts Xolli A, Myurrey Greg, Porter Richard. Ijtimoiy ritm terapiyasi - bipolyar buzulqik uchun potentsial tarjima qilinadigan psixososyal aralashuv. [J]. Bipolyar buzilishlar, 2019
5. Shukurova, I. (2023). Children with deviant behavior. *International journal of advanced research in education, technology and management*, 2(12), 274-279.
6. Shukurova, I. (2024). Psychological development of social intelligence in adolescence. *Multidisciplinary and Multidimensional Journal*, 3(1), 65-69.